

Esipuhe

MikaEL on sähköinen julkaisu, jonka artikkelit pohjautuvat vuosittain järjestettävässä Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen (KäTu) symposiumissa pidettyihin esitelmiin. Julkaisu on saanut nimensä Mikael Agricolan mukaan ja kunnioittaa näin osaltaan tämän laaja-alaisen humanistin, kielimiehen ja kääntäjän elämäntyötä. Monikielinen artikkelikokoelma tavoittaa kansallisen yleisön lisäksi myös kansainvälisen tutkijayhteisön. Sähköinen julkaisufoorumi takaa helpon saavutettavuuden.

MikaEL 7:n sisältö perustuu keväällä 2013 Turun yliopistossa järjestetyn yhdennessatoista Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumin esitelmiin. Teemaksi symposiumille oli valittu *teknologia ja kääntäjän työ*. Plenaristeista Irmeli Helin esitti historiallisen katsauksen kääntäjän apuvälineisiin, ”sulkakynistä konekääntimiin”, ja Jaakko Suominen tarkasteli, miten konekääntämisen ilmiöistä keskusteltiin julkisuudessa 1950- ja 2010-luvulla. Molemmista plenaariesitelmistä on tässä julkaisussa tiivistelmä.

Teknologian vaikutus kääntäjän työhön ja kääntäjänkoulutukseen on vahvasti esillä useissa artikkeleissa. Ritva Hartama-Heinonen lähestyy aihetta filosofisesta näkökulmasta ja pohtii, mitä annettavaa Heideggerin näkemyksillä on teknologian uhkien ja mahdollisuuksien kanssa painiskelevalle käännösosalalle. Mikhail Mikhailov ja Outi Suppanen taas ovat tutkineet kyselyn avulla, miten ammattikäntäjät arvioivat omaa teknologiaosaamistaan ja mitä taitoja he pitivät tärkeinä sekä työelämässä että kääntäjänkoulutuksessa. Koulutukseen kytkeytyy myös Nina Isolahden verkko-opetusta tulkkauskoulutuksessa käsittelevä tapaustutkimus, jossa tarkastellaan, miten oppijan ja digitaalisen oppimateriaalin vuorovaikutus sekä oppiminen ilmenevät oppimispäiväkirjoissa.

Teknologia on keskeinen osa myös multimodaalista kääntämistä, kuten lokalisointia ja av-kääntämistä. Esa Penttilä analysoi lokalisoinnin käsitettä ja tarkastelee sen soveltuvuutta globaalille yleisölle tarkoitettujen verkkosivujen kääntämiseen. Juha Lång vertailee suomalaisen av-alan toimijoiden tekstityskonventioita ja pohtii, mitä ohjeistukset kertovat alan tuotantoverkostoista ja käännöslaadusta. Liisa Tiittula ja Päivi Rainò taas raportoivat ohjelmatekstityksiä eli kielensisäisiä tekstityksiä käsittelevästä kyselytutkimuksesta, josta käy ilmi, miten erityisesti kuulovammaiset katsojat kokevat ohjelmatekstitysten saavutettavuuden ja miten he arvioivat sen laatua.

Myös monikielisyys ja kääntämisen historia ovat innoittaneet useita symposiumiin osallistuneita tutkijoita. Kaksi- ja monikielisyyttä sairaanhoitotulkkauksessa tarkastelevat Gun-Viol Vik ja Jari-Pekka Välimaa: heidän Vaasan keskussairaalan henkilökunnalle tekemänsä kyselytutkimus kertoo, miten usein monikielistä viestintää ja tulkkausta esiintyy ja ketkä siitä huolehtivat. Mona Enell-Nilsson ja Minna Hjort ovat perehtyneet monikielisiin voima- ja haukkumasanoihin ja analysoivat käännösratkaisujen lisäksi sitä, säilyvätkö monikielisyys ja ilmausten tabuvaikutus. Arja Nurmi kuvaa, miten kääntäjäopiskelijat tarttuvat jälkikolonialistisen tekstin monikielisiin elementteihin ja pohtivat ratkaisujaan. Kääntämisen historiaan paneutuvat Laura Nurminen ja Turo Rautaoja: Nurminen analysoi Nurmen tavoin jälkikolonialististen tekstien suomennoksia ja tarkas-

telee koodinvaihdon ja standardeista poikkeavan kielen kääntämistä eri aikoina muun muassa eettisyyden näkökulmasta. Rautaoja taas kartoittaa varhaisten Sibelius-tekstien suomennoksia ja pohtii, minkä teorioiden ja käsitteiden valossa niitä voisi lähemmin tutkia.

Kiitämme suuresti kaikkia kirjoittajia mielenkiintoisista artikkeleista. Niitä lukiessa voimme odotella seuraavaa KäTu-symposiumia, joka järjestetään keväällä 2014 Tampereella teemanaan *Kääntämisen ja tulkkauksen myytit*.

Mielenkiintoisia lukuhetkiä toivottaen,

Marja Kivilehto, Minna Ruokonen ja Leena Salmi

A Note from the Editors

MikaEL is an electronic proceedings that comprises articles based on presentations given at the annual *KäTu Symposium on Translation and Interpreting Studies*. The electronic publication owes its name to Mikael Agricola (ca. 1510–1557), a comprehensive humanist, a learned theologian, a linguist and a translator, whose translation of the Bible and other religious texts laid the foundation for standard Finnish and thus, Finnish literature. The multilingual proceedings is published electronically and thus within easy reach for both the national and the international research community in the field of translation and interpreting.

The articles in *MikaEL* Vol. 7 are based on presentations given at the XI KäTu symposium organised at the University of Turku in 2013. The theme of the symposium was *Technology and Translation*, addressed in both plenary lectures: Irmeli Helin gave a historical overview of translation aids, from quills and inkwells to machine translations, and Jaakko Suominen's lecture offered a fascinating account of the Finnish public discussion on machine translation in the 1950s and the 2010s. Abstracts of both plenary lectures are included in this volume.

The impact of technology on translator's work and translator training is addressed in this volume from a range of perspectives. Ritva Hartama-Heinonen, adopting a philosophical approach, considers what implications Martin Heidegger's views can have for translators facing the threats and opportunities of modern technology. As a practical counterpoint, Mikhail Mikhailov and Outi Suppanen's article gives voice to professional translators through a survey on how translators see their technological skills and which of these skills they consider important in translator training and in practice. In Nina Isolahti's article, technology meets training as the author reports on a web-based course, analysing student journals for indications of interaction between learners and digital course material as well as for evidence of learning.

Technology is also a vital element in multimodal translation, including localisation and audiovisual translation. Esa Penttilä's article tackles the concept of localisation, assessing its applicability to the translation of webpages intended for a global audience. Juha Lång compares the subtitling conventions of Finnish audiovisual translation companies, suggesting connections between such guidelines, production networks and translation quality. Intralingual subtitling for the deaf and hard-of-hearing has been studied by Liisa Tiittula and Päivi Rainò, who report on their survey on how Finnish viewers experience the accessibility and quality of such subtitles.

In addition to technology, multilingualism and the history of translation have inspired several contributors. Gun-Viol Vik and Jari-Pekka Välimaa have investigated bi- and multilingual situations in healthcare interpreting, conducting a survey that throws light on bi- and multilingual communicative situations at Vaasa Central Hospital. Multilingual swearwords and insults are the topic of Mona Enell-Nilsson and Minna Hjort's case study, which offers insight into how such expressions can be translated and to what

extent the translations retain the multilingualism and the taboo effect. Arja Nurmi's case study on multilingualism focuses on multilingual elements in a postcolonial short story, describing how translation students deal with such elements and comment on their solutions, thus revealing the students' decision-making processes. Laura Nurminen's article approaches postcolonial fiction and multilingualism from a historical perspective, presenting a range of examples on how code-switching and non-standard language have been translated into Finnish at different times, and considering the ethical implications of the solutions. The historical perspective is also represented by Turo Rautaoja's overview of early Finnish translations of non-fiction texts on the life and music of Jean Sibelius, with a discussion on fruitful theoretical approaches for studying the topic further.

We would like to express our warmest thanks to all the contributors for their stimulating articles. They give us food for thought while we are looking forward to the next Kätu symposium that will take place in Tampere in spring 2014 with the theme *The myths of translation and interpreting*.

Wishing you a most enjoyable read,

Marja Kivilehto, Minna Ruokonen and Leena Salmi